

एकल वापर (सिंगल युज) प्लास्टिकचा वापर बंद करणेबाबत

काय वापरू नये?

केंद्रीय पर्यावरण, वने व हवामान बदल मंत्रालयाने ऑगस्ट 2021 मध्ये अधिसूचित केलेल्या सुधारित प्लास्टिक कचरा व्यवस्थापन नियम २०२१ नुसार खालील एकल वापर (सिंगल युज) प्लास्टिक वस्तू प्रतिबंधित आहेत.

- सजावटीसाठी प्लास्टिक व पॉलिस्टीरिन [थर्माकोल]
- मिठाईचे बॉक्स, आमंत्रण कार्ड, सिगारेटची पाकिटे, प्लास्टिकच्या काड्यांसह कानकोरणी, फुग्यांसाठी प्लास्टिकच्या काड्या, प्लास्टिकचे झेंडे, कॅडी काड्या
- आइस्क्रीम काड्या
- प्लेट्स, कप, ग्लासेस, कटलरी जसे काटे, चमचे, चाकू, पिण्यासाठीचे स्ट्रॉ, ट्रे, ढवळण्या (स्टिरर्स)
- प्लास्टिक किंवा पीव्हीसी बॅनर (100 मायक्रॉन पेक्षा कमी)

याबरोबरच, महाराष्ट्र प्लास्टिक व थर्माकोल अधिसूचना २०१८ अंतर्गत खालील गोष्टी प्रतिबंधित आहेत.

- कंपोस्टेबल प्लास्टिक (कचरा व नर्सरी साठीच्या पिशव्या सोडून)
- सर्व प्रकारच्या प्लास्टिकच्या पिशव्या (केरी बॅग्स)- हॅण्डल असलेल्या व नसलेल्या
- डिश, बाउल, कॅन्टेनर (डबे)

काय वापरायचे आहे?

1. कापडी पिशव्या:

कापडी पिशव्या या प्लास्टिक पिशव्या या ऐवजी वापरू शकतो. सेंद्रिय कापूस, लोकर, भांग किंवा बांबूपासून बनवलेले शाश्वत कपडे धुतल्यावर प्लास्टिकचे तंतू बाहेर पडणार नाहीत.

2. बांबू:

हे झपाट्याने वाढणारे नूतनीकरण करण्यायोग्य स्रोत टेबलवेअर आणि पिण्याच्या स्ट्रॉ सारख्या वस्तूंमध्ये प्लास्टिक बदलू शकते. हे हलके, टिकाऊ आणि कंपोस्टेबल आहे.

3. लाकडी वस्तू:

नूतनीकरण करण्यायोग्य स्रोत, शाश्वत-व्यवस्थापित जंगलातील लाकूड स्वच्छता ब्रश, स्वयंपाक भांडी आणि कटिंग बोर्ड यासारख्या घरगुती वस्तूंमध्ये प्लास्टिकची जागा घेऊ शकते.

4. मातीची भांडी आणि इतर मातीची भांडी: मातीची भांडी आणि इतर उडवलेली सिरेमिक एक स्थिर, जलरोधक पर्याय देतात जे अन्न साठवण आणि टेबलवेअरसाठी चांगले आहे. बिनविषारी चकाकी पहा.

5. कंपोस्टेबल प्लास्टिक:

"कंपोस्टेबल प्लास्टिक" म्हणजे प्लास्टिक जे कंपोस्टिंग दरम्यान जैविक प्रक्रियेद्वारे व्हास करते CO₂, पाणी, अकार्बनिक संयुगे आणि बायोमास इतर ज्ञात कंपोस्टेबल पदार्थांशी सुसंगत दराने पारंपारिक पेट्रो-आधारित प्लास्टिक वगळता, आणि दृश्यमान, वेगळे किंवा विषारी सोडत नाही. अवशेष.

हे प्लास्टिकच्या पर्यायांपैकी एक आहे. कंपोस्टेबल प्लास्टिकला प्रोत्साहन देण्यासाठी, सीपीसीबीने कंपोस्टेबल प्लास्टिकच्या उत्पादक आणि विक्रेत्यास प्रमाणपत्र देण्यासाठी एक मानक ऑपरेटिंग प्रक्रिया (एसओपी) तयार केली आहे.

मात्र, महाराष्ट्र प्लास्टिक व थर्माकोल अधिसूचना २०१८ अंतर्गत महाराष्ट्र राज्यामध्ये कंपोस्टेबल प्लास्टिक पिशव्या कचरा व नर्सरीसाठीच फक्त वापरण्याची परवानगी आहे.

पर्यावरणावर घातक परिणाम

निसर्गाचे सौंदर्य सौंदर्य नष्ट करते.

सिंगल यूज प्लास्टिक वस्तूंचा वापर आणि कचरा यावर दंड:

कचरा उत्पन्न करणाऱ्यावर जागेवर दंड - रु. ५००/-

संस्थात्मक कचरा उत्पन्न करणाऱ्यावर जागेवर दंड - रु. ५,०००/-

महाराष्ट्र अविघटनशिल कचरा (नियंत्रण) नियम २००६ अंतर्गत महाराष्ट्र प्लास्टिक व थर्माकोल अधिसूचना २०१८ चे उल्लंघन केल्यास खालीलप्रमाणे दंड आकारण्यात येईल.

अ. क्र.	गुन्ह्याचे स्वरूप	दंडाची रक्कम व स्वरूप
१	पहिला गुन्हा	रु. ५,०००/-
२	दुसरा गुन्हा	रु. १०,०००/-
३	तिसरा गुन्हा	रु. २५,०००/- व ३ महिन्यांचा कारावास

दंड कोण लावू शकतो?

(१) राज्य प्रदूषण नियंत्रण मंडळ आणि प्रदूषण नियंत्रण समिती सिंगल यूज प्लास्टिकच्या डिफॉल्टर उत्पादकाला दंड ठोठावू शकते.

(२) स्थानिक संस्था किरकोळ विक्रेता, विक्रेता आणि सिंगल यूज प्लास्टिकच्या वापरकर्त्यावर दंड आकारू शकतात.

(३) केंद्रीय प्रदूषण नियंत्रण मंडळाने तयार केलेल्या पर्यावरण भरपाई मूल्यांकनासाठी मार्गदर्शक तत्वांनुसार दंड आकारला जाईल.

(४) महाराष्ट्र प्लास्टिक व थर्माकोल अधिसूचना २०१८ अंतर्गत खालील विविध शासकीय अधिकाऱ्यांना अंमलबजावणी आणि आवश्यक कायदेशीर कारवाई करण्याचे अधिकार दिले आहेत. — स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हाधिकारी कार्यालय, जिल्हा परिषद, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, आरोग्य विभाग, शिक्षण विभाग, पर्यटन, पोलीस, विक्रीकर विभाग आणि वन विभाग.

आपण काय करू शकतो?

- सिंगल युज प्लास्टिक चा वापर करू नका व तुमच्या कृतीमधून सुरवात करा
- तुमच्या मित्रांना आणि कुटुंबाला या मोहिमेत सामील होण्यास सांगा
- सिंगल युज प्लास्टिकच्या बंदीच्या जागरुकतेबाबत तुमच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांशी बोला

